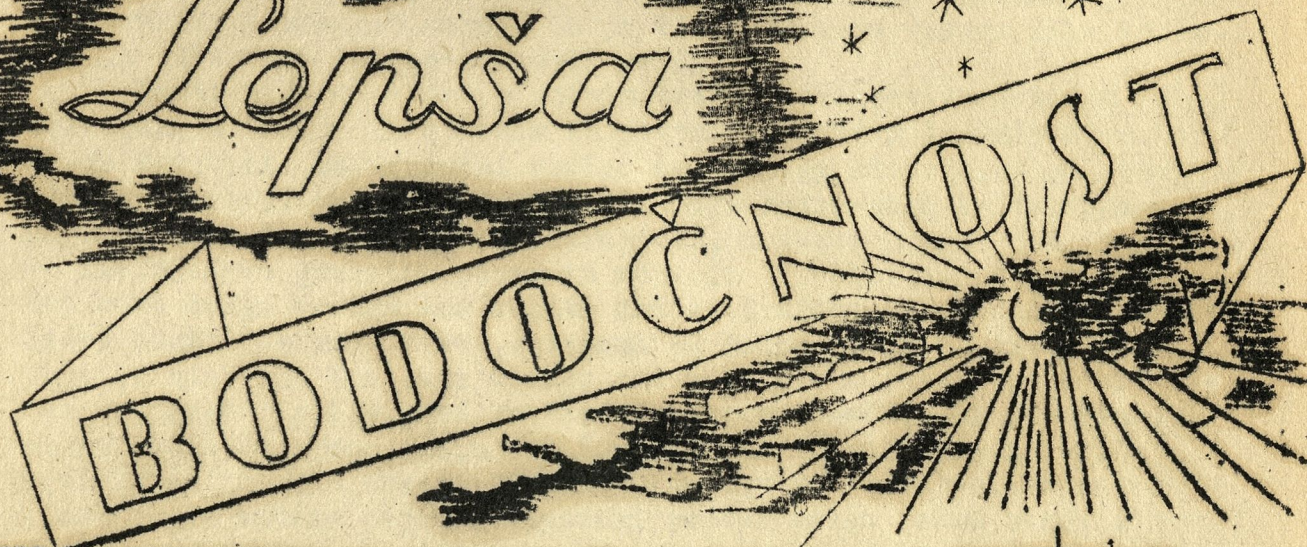

č. 9. dr. jagrše
D 264568

Lepša

L # Špital na Dravi - maj 1947. 58

KMET

N

aše stoletje je stoletje industrije in civilizacije. S pomilovanjem in namišljenim razumevanjem se oziramo na oni del ljudstva, ki je ostal nedotaknjen, deviški, kot se ozira na otroka in skuša razumeti njegov otroški svet. Ne znamo več ceniti stanu, ki je še danes kot pred tisočletjem čisto svojevrsten, ki ima svoje posebne paragrafe življenja in gospodarjenja. Stari smo, ker nas je omamil moderni mamonistični duh. Naši pogledi skrivaj gredo v mestni lišp in mestno udobnost, v mesta, tovarne, železnice, pisarne, trgovine. V vsem sodobnem človeštvu je neka čudna težnja, ki ga z neodoljivo silo trga prač od zemlje, ven iz samote, ven v vrvenje in drvenje življenja,

Pravimo, da smo kmetje. Toliko je v nam, vseh, še kmeta, kolikor je v naših srcih še tiste tihe, otroške sreče in tihega zadovoljstva. Vsepovsod v Evropi, v vseh državah, zlasti sedaj po vojni, se oči vseh spet obračajo nazaj k kmetu. Francija je izkravela, ker ji je nedostajalo zdravega kmetijstva. Vse države, kjer je kmetški stan šibek, to bridko žutijo. Povsod hočejo pomagati kmetu in si zasuigrati tako sigurne temelje obstanka. A važnejše od agrarno-

LJUBLJANA

političnih prizadevanj je delo za obnovo pristnega kmečkega duha, ki korenini v zakonih narave in je vir neizmerne нравne sile in izrednih kulturnih in gospodarskih vrlin.

Kmet! Z naravo živi, z njenim brstjem, cvetjem, vnevanjem in zorenjem, z zemljo in ni enim rojstvom, življenjem in umiranjem. Morda je tod tisti skrivnostni vrelec notranjega zdravja, ki ga stori odpornega proti vsem neprilikom. Iz tega notranjega in telesnega zdravja mora črpati izredno vztrajnost, da raste njegov dom in njegovo ime, njegova govorica, pesem in noša iz tisočletja v tisočletje. Ena sama dolga veriga ene velike kmečke družine, ki se duševno in telesno bogati iz roda v rod, sprejema od dedov, množi po očetih in deduje po sinovih. Ena sama veriga rodov, ki gredo skozi eno domačijo: dom in njegovo polje, gozd in travnik, skozi domačijo, ki ji hranijo skozi stoletja njeno ime, njene življenjske in gospodarske običaje, njen ugled in njen obseg. Domačija, kmetija je tista velikanska zakladnica, iz katere zajemajo stoteri rodovi enega imena svoje zdravje in svoj značaj. Domačiji je posvečeno njeno delo iz dneva v dan, iz leta v leto, iz desetletja in stoletja v novo desetletje in stoletje. Pravijo, da bi se zamoglo rešiti to staro človeštvo le, če se vrne s svojimi družinami nazaj na svoj košček zemlje, da vzraste vanj in iz njega črpa nove življenjske sokove in novega življenjskega duha.

Prazen je moderni človek, in ker je prazen on, se mu dozdeva prazna in brezvsebinska tudi vsa okolica, ki ga obdaja. Pravo kmečko ljudstvo pa obdaja vseovsod le življenje, narava mu je skrivnostni življenjski čudež in podobna je velikanskemu svetemu pismu, iz katerega črpa kmet za sebe in družino življenjsko modrost. Pravemu kmetu živi vsa narava s poljem, goro in gozdom, in ker mu živi ta, mu živi tudi vsa nadnarava z Bogom, angeli, svetniki in njegovimi rajniki ter ga oklepa v eno samo bogočloveško telo. Od tod morda ta za kmeta tako značilni mir, ta vztrajnost in zmernost vseovsod v življenju.

Težko ali celo nemogoče se je vračati izživetemu in izžetemu rodu starikavega lica nazaj v otroško dobo naroda, nazaj v zdravo kmečko miselnost. In vendar se glasi Njegovo svarilo: "Bodite kakor otroci!" Kljub nemiru in neredu iščite otroško srečo in otroški mir, otroško neosebnost in polnost, otroško svobodo! Iz nekmečkega poklica ne vodi nobena pot več nazaj na rodno grudo, h plugu, na njivo, trdijo vsi veliki možje. Kmečkemu rodu pa so odprta vsa pota v svet in njegove poklice. Njegovim sinovom in hčeram je naloga, da rastejo iz otroške dobe kmečkega življenja v moško dobo ostalih poklicev in v njih izklešejo narodovemu obrazu poteze in osebnost. Kaj to-

rej, če izgine iz naših src in duš zadnja sled kmečkaga, lepega, otroško nedolžnega? Narod se bo moral starati, lica mu bodo postala bleda in starikava, umiral bo in končno dal prostora drugemu, življenjsko odpornejemu ljudstvu. Tako vsaj se glasi zakon rasti in vsega življenja.

Sin kmečke grude! Vzljubi jo še bolj, pa čeprav troiš in hrepeniš na tujem. Ostani ji zvest, tudi ona ti bo ostala zvesta!

(Po Druž.več.)

++++
 "Res, kmečki stan je prvi stan. Prvo delo na svetu, najpoštenejše opravilo je bilo in je obdelovanje zemlje. In prvi jo je načel Bog sam. Iz nje nas je vzela, da pomnimo, čigavi smo..." (I. Zorec; "Domačija na Temenici").
 +++++

Z E M L J A   K L I Č E

Rodna gruda kliče, vabi:

R Sin, v tujini me ne zabi!

Jaz sem te redila,

žetev vedno bila je obila!

Mati tvoja sem ljubeča,

v krilu mojem tiha sreča

raste vsem, ki so mi zvesti,

ko usoda tepe jih po tuji cesti.

Tebi hranim vse zaklade zlate,

tvoje so vse letine bogate,

tvoji zlati so dreves plodovi,

tvoji žlahtne trte so sadovi!

Koder po tujini pot te vodi,

zvest ostani mi povsodi!

Ko se vrneš, spet ti bom služila,

zlatih žitnih klasov ti rodila.

Ko potreben boš počitka,

smrt pričla bo bridka:

v krilu mojem slaško boš počival,

v Bogu večni mir užival!

NARODNI ZAKLAD

Mnogo lepega hrani v sebi naša zemlja. Marsikatero lepo potezo ima naš narodni značaj. Lepa je naša zemlja v svoji prirodni lepoti, s katero jo je tako razkošno obdaril Stvarnik. Lepi so tudi naši narodni običaji. Iz njih diha naša preteklost, v njih se zrcali narodovo duša. Vsa naša preteklost je priča globoke vernosti prednikov. Vsa naša zemlja, skoraj vsi naši holmi so posuti z belimi cerkvicami, ki se, kakor biseri bleste in vabijo v svoj objem vse, ki so trudni in obteženi, veseli ali žalostni, da v veselju zahvalijo Stvarnika, in da v žalosti potožijo svoje križa Materi žalostni. Prav tako tudi skoro vsi naši narodni običaji dihajo to versko nastrojenost našega ljudstva. Z Bogom je začel kmet vsako delo, ko ga je srečno dokončal, se je zopet hvaležno Bogu zahvalil. Ravnal se je po naročilu apostola, ki pravi: "Vse kar delate bodisi, da jeste ali pijete, vse naj bo v čast in slavo božjo". Še danes se kljub kvarnim vplivom materialističnega mišljenja marsikje trdno držijo lepih običajev iz preteklosti.

Ko gre kmet na polje orat in sejat, napravi, predno gre od doma, z bičem križ in glasno reče: "Sveti križ božji prokriži!" Ko zastavi prvo brazdo na njivi, je njegov prvi gib: križ božji z o-tiko. Ko gre sejat, oprtan z sejavnico, se skloni, pobere grudo prsti, jo poljubi in vzdihne: "Bog pomagaj"! Pri peki kruha zaznamuje mati-gospodinja testo z znamenjem križa; ko ga dene v peč, zopet z znamen-jem križa zapre pečna vrata. Ko načne kolač kruha, napravi z nožem križ na spodnji strani hleba in pravi: "Sveti križ božji"! Ob božiču, veliki noči, ob binkoštih in še ob drugih prilikah pokropita gospo-dar in gospodinja hišo in hleve z blagoslovljeno vodo in pokadita s kadilom. Ob hudi uri zažge mati blagoslovljen les od presmese ali bu-tare in blagoslovljeno svečo postavi na mizo, da gori proti hudi uri. Ob slovesu od doma blagoslavljata oče in mati svoje otroke. Ob smrti, poroki in krstu so zopet lepi domači krščanski običaji. Nikdar ne bom pozabil, kako je bilo pri nas doma, ko smo dobili v svojo sredo novega bratca ali sestrico. Ko so botri prinesli otroka od krsta, smo vsi poklekli in glasno z botri in babico molili v čast angelu va-uhu novega bratca ali sestrice in v čast njegovemu krstnemu patro-nu. Nato ga je botra dala poljubiti materi, očetu in tudi nam. Tako slovesno smo novo krščenega zemljana sprejeli v svojo sredo.

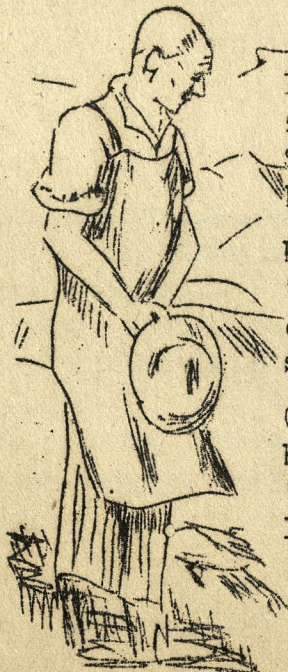
Marsikje se ti lepi običaji že opuščajo. Mnogi misli-jo, da niso več času primerni in ne dovolj moderni. Z njimi vred pa vedno bolj peša tudi tisto versko čustvovanje, ki je tako močno pre-šinjalo naše prednike vse življenje, notri do smrti. Zato pa se mafejo tudi stebri pravnosti in morale, marsikje tudi trdne kmetije seme.

Večji in močnejši narodi, kot je naš, slovenski, se trudijo, da ohranijo narodne običaje in narodno blago. Učenjaki jih preučujejo, posebne ustanove skrbe, da se ničesar ne izgubi in pozabi. Vse skrbno zapišejo. In pri nas? Koliko lepih navad je šlo že v pozabo! Ne le verskih, marveč tudi drugih, ki so prav tako lepe, naše, slovenske. Kako lepe so naše narodne pesmi! Zrastle so iz naroda samega, iz njegove trpeče duše, hrepeneče po s vobodi in kralju Matjažu. Opevajo lepoto naše zemlje, slave svetnike, katerih cerkvice so pozidane po slovenski domovini. Opevajo dobo, ko so goreli krvavordeči kresovi in znanili turško nevarnost; govore o zakletih kraljičnah, ki jih stražijo zmaji in grde kače; pričajo o trdosrčnih tujcih-graščakah, katerim je moral robovati naš kmet. Vse to je naše narodno blago, dragocena narodna ostalina, katere nikakor ne smemo prezreti in omalovaževati.

Marsikaj lepega smo opustili, sprejeli pa mnogo modernega in praznega. Kaj nam je storiti? Potruditi se moramo, da bomo obnovili lepe narodne običaje, zlasti one, ki se tako lepo krijejo z našimi verskimi čustvi. Zakaj bi se jih sramovali? Saj so naši, pristno slovenski. Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti, pravi narodni pregovor. Otmimo pozabe narodno pesem! Zapišemi vse, kar znajo morda še naše babice, a je nam postalo že tuje. Prisluhnimo narodovi govorici, rekam, pravljicam, pesmim. Imejmo bistro oko za vse, kar je lepega v narodnih običajih tekom leta: ob raznih praznikih, godovih, slovesnostih, porokah, krstih, smrti itd. Tudi to zapišimo, da bodo vsaj knjige govorile o tem, kaj smo nekoč imeli. Tudi to spada v poglavje o narodnih dolžnostih. Naš list je že priobčil več takih narodnih običajev na Koroškem, n. pr.: steljeraja, novne. Tudi v bodoče bi radi objavili še več narodnega blaga, da spoznamo lepoto narodnih običajev v vseh predelih naše lepe in ljubljene domovine.

k.-

Kmet v večeru

Den zabaja v večne dvore,
zvon doni večerni z gore.
Sklene kmet nad delom roki,
k nebu vre mu vzdih globoki.

Moli v duši zdaj brezdanji:
"Daj nam, Oče, kruh vsakdanji,
otročičem, ženi moji,
saj smo tvoji, vedno tvoji!"

Gre s tovorom h koč'i borni,
hodi z njim pozdrav okorni:
"Dober večer, moji dragi!"
In je srečen kmetič blagi.

M.H.

Običaji

V PRLEKIJI

Ko so odpeli velikonočni zvonovi vstajenjski Aleluja, se je pomladila tudi vsa narava. Gozd je ozelenel, drevesa so vzcvetela, kmečke vasi, posejane po dolini in bele hišice po hribčkih, med goricami, so bile kakor v cvetočem paradizu. Kmet je veselo vdihaval vonj matere zemlje in opojni vonj cvetja. Kljub delu, ki ga kliče od vseh strani, ni pozabil starih šeg in običajev, ki se podedujejo iz roda v rod. Oglejmo nekatere, ki so se ohranile po dolini reke Čavnice, ki zamaka lepo, rodovitno in ponosno Prlekijo, domovino velikih slovenskih mož.

Jurjevo je za Velikonočjo prvi pomladanski praznik. Pred Jurjevim se živina ne sme gnati na pašo. Šele na Jurjevo prvič spuste živino prvič na pašo. Po nekod kurijo na predvečer tudi krssove.

Važnejši god je praznik sv. Florjana, zavetnika kovačev in dimnikarjev ter patrona zoper ogenj. Na predvečer hodijo fantje in n možje pet florjanovč. Po nekod imajo s seboj tudi godbo, ki zaigra melodijo pesmi, nato pa pevci zapoje pred hišo:

Pohvaljen bodi Jezus Kristus,
to je naš ta prvi glas,
vi pa rečte na vse veke,
bodi Jezus ti pri nas.

Eno pesem čemo vam zapeti,
no vse lepo razodeti,
od svetnika, mantrnika,
od svetiga Florjana.

Bil je on en mlad soldat,
za vero moral je življenje dat,
so ga zgrabli, v ožgen vrgli
in odsekali glavo.

Tam dol na ravnem polji,
ena cela ves gori,
sveti Florjan vse to vidi,
hitro ožgen pogasi.

Oča, mati, hitro vstane,
poglejte, kaj v kamri se godi,
maček s tace zaba s kible vlačí
no baruse si masti.

Mi smo pesem zdaj zapeli,
da b' Florjan varval hišo, vam želeli,
za plačilo vse tmo vzeli, kaj te dali,
pa naj so jajca al' meso".

Ko odpojejo pesem, jih gospodar in gospodinja nagradita s pi-jačo, povrh pa jim dasta še nekaj jajc ali pa klobaso. Drugi dan, na god sv. Florjana pa si pevci florjanovce dajo iz nabranih jajc napraviti cvrtje ali šmorn. Pa tudi pri vsaki hiši ta dan pražijo cvrtje v spomin na sv. Florjana. Kovači in dimnikarji ta dan praznujejo. Skoro večina župnij v Slov. goricah ima ta dan zaobljubno procesijo k Sv. Trojici v Slov. goricah, kjer je ta dan veliko žegnanje in semenj. Pevci, ki pridejo s procesijami, pa tekmujejo na koro, kateri zbor bo lepše zapel.

Križev teden so povsod prošnje procesije, v katerih prosijo verniki, da "bi Bog požegnal žitna polja in vinske gore". Na Vnebohod ali na Križovo fantje oskrbijo, če se le da, mladih ptičev za obed. To je možno zlasti, če pride praznik v drugi polovici maja, ko so ptiči (mlade vrane) že kolikor toliko godni.

Binkošti. Na binkoštno nedeljo morajo vsi vstati zgodaj, če pred sončnim vzhodom se mora napasti živina. Pastirji in hlapci na vsa zgodaj, ko je še tema, pokajo po vasi z bičem. Na predvečer, ali pa na binkoštno nedeljo zvečer, po nekod kurijo kros. Kdor na binkoštno nedeljo zjutraj dolgo spi, je "binkoštna luknja". Takega lenuha v spanju okrasijo s koprivami, da se, ko se prebudi, poštano opeče. V okna mu natlačijo kopriv in raznega zelenja, da je v sobi prav temno, kar seveda povzroči, da lenuh še dalje leži, češ, zunaj je še itak tema. Dekletom, katerim se je ženin odtujil, ali pa ne morejo nobenega ujeti, ali pa jim je kako drugače v spodtiko, postavijo pod okno iz cunj narejenega "deda"; na sleme hiše ali pa gosnodarskega poslopja pa znosijo po noči, ko vse trdno spi, dele voza in ga zopet sestavijo, da ga je zelo težko dobiti doli. Na drevo blizu hiše napravijo včasih tudi kazalec", t.j. smrekovo vejico, okrašeno s pisanimi traki, kar znači, da se v hiši nahaja "vinotoč pod vejo". Marsikdo, zlasti tujec, če pride mimo, pride vprašati, kaj dobrega točijo. Če le takrat opazi domači, da jih je nekdo spaljal in osmešil. Zato fantje, pa tudi dekleta zelo pazijo, da ne dožive za Binkošti take sramote. Na predvečer praznika, pa tudi zjutraj pred sončnim vzhodom poškropijo z blagoslovljeno vodo hišo in hleve.

Na praznik sv. Rešnjega Telesa (Telovo) postavijo ob poti, koder bo šla procesija z Najsvetejšim brezove mlaje. Po končani procesiji vsak odtrga brezovo mladiko ali vejo in jo nese domov. Te veje vtaknejo na grede, zlasti pa v zelnik, da goscnice ne bi obirale zelja.

Na praznik Srca Jezusovega se ne sme v gorice. Ta dan delo v vinogradih počiva.

Za št. Janževno (24. junija) natrgajo na predvečer št. Janževih rož in jih denejo navzkriž v okna. Po nekod tudi kresujejo. Gospodinja zopet poškropi z blagoslovljeno vodo hleve in svinjake.

Na Petrovo (29. junija) ne sme nihče na črešnje, sicer bo padel doli.

Če se kupi novo živinče, se mora pred prag hleva podreti metla, preko katere žene gospodar novo živinče.

MOČILARJEV ZADNJI

S neg je skopnel, sonce je poljubljalo s toplimi žarki zemljo, iz katere je vstajala lahna meglica. Na sončni rebri za hišo, sp pognale modre in bele vijolice. Na travniku, kjer so še stale luže vode, so marjetice veselo mežikale sončnim žarkov v pozdrav. V vejah sadnega drevja so peli ptički in se živahno spreletavali od veje do veje. Čkorčova družina, to se pravi on in ona sta veselo požvižgavala ter znašala gnezdo.

Nad njivo, ki je ležala nekoliko v hribu, je prišel stari Močilar s parom konj, ki sta veselo orhala in bila s kopiti. Naravnal je plug, naredil z otiko križ, nato pa zavpil: "Hi, hot!" Konja sta potegnila, plug je zarezal prvo brazdo v letošnjo pomladi. Močilar je držal za pluzne ročice ter vpognjen stopal za plugom. Od časa do časa je zakričal nad konjema, ki sta nato krepkeje potegnila.

Vrane so hodile za plugom in po brazdah pobirale črve, sinica je v bližnjem grmu cvrlikala: "Cicifuj, cici-fuj." Brazde so se svetile v soncu. Zemlja je dehtela kakor deviške grudi. Njen vonj se je prijetno širil naokrog in blagodejno vplival na ljudi, ki so marljivo delali na polju. Močilar je prišel do kraja, obrnil, postal in si z žuljavo dlanjo obrisal razorano in nagrbano čelo. Zagledal se je po občirnem polju. Kamor seže oko, vse je Močilarjevo. Travniki, njive, gozdovi, sadonosniki, tam zadaj v hribu pa njegov ponos, vinograd z zidanico. Od tod je lep razgled po vsej dolini, katero namaka ččavnica, ki se leno, v mnogih ovinkih vije med jelšami. Tam zadaj, za temnimi borovimi in smrekovimi gozdovi, čepi na kopastem griču mogočen grad, katerega še zob časa ni skoraj nič načel. Ne daleč od njega pa kivi v nebo zvonik farne cerkve, posvečene Materi božji.

Mnogokrat je že tako zrl po tej zemlji. Tudi danes ne more odtrgati oči od nje. Vse, kar vidi, ga spominja na preteklost. Pred petintridesetimi leti je prevzel kmetijo po očetu. Več kot dvestopetdeset let že živi na tej zemlji rod Močilarjev, tako je zapisano v farnih bukvah. Prvikrat je zapisano Močilarjevo ime leta 1668, ko je poročil praded Jurij Močilnikar Nežo Zdovčevo, tako stoji črno na belem. Od takrat do danes je na Močilarjevini prešlo že pet rodov. Da! Pet rodov! Pestra in pisana povest trpljenja, ljubezni, bojev in življenja noter do današnjih dni... Še bi razmišljal oče Močilar, pa je pogledal na veliko njivo, ki čaka, da jo preorje, pobrana in nanjo poseje ovsa. Zadnji čas je! "Hi!" je vzkliknil. Konjiča sta zopet potegnila. Za njima pa so se črnile nove brazde, kakor globoke rane, zarezane v živo telo.

Majda je prinesla očetu malico. Iz cekarja je izločila žila velik kos črnega kruha, klobaso in steklenico vina. "Oče! Počijte

in prigriznite", je ogovorila očeta, ki je med tem prioral h kraju. "Pa res! Tako me zdeluje delo kot še nikoli", je odvrnil Močilar, odrezal kruha sebi, nato pa še dva koščka Pramu in Liski, ki sta se tudi ozirala nazaj, kakor bi hotela reči: "Ali za naju ne bo nič?" "Pridna sta, pridna", ju je pogladil po glavi in bokih ter jima dal kruha, ki sta ga veselo pohrustala.

Prigrizoval je kruh in klobaso, srknil iz steklenice, nato pa se je snet zagledal v nokrajino okrog sebe. "Kako je vendar lepa ta naša zemlja", je spregovoril napram Majdi.

"Lepa je oče! Take ni hikjer", je odvrnila Majda in sočutno pogledala očeta. Vedela je, katera je bolečina, ki mu zadnje čase vedno bolj gloda srce in dušo.

"Majda! Pet rodov Močilarjev je živelo že na tej zemlji in jo obdelovalo. Sedanji je zadnji, ki nosi to ime..." Glas se mu je tresel, oko se mu je skalilo.

"Morda pa se le France še vrne", je odvrnila Majda nekam negotovo.

"O, da bi se! Pa skoraj ne morem verjeti. To bi bil čudež. Danes pa so čudeži redki".

"Nikar tako, oče! Vse se bo že kako uredilo. Ne ženite si tega tako k srcu!"

"Majda, ali veš, kaj se to pravi: zadnji sem, ki nosim ime Močilarjev! Tako lepo bi lahko bilo: France bi se oženil, rod bi se nadaljeval, in jaz bi mirno legel na doli k svojemu očetu in materi. Povedal bi jima, da rod Močilarjev še ni izumrl, da še živi in bo še živel. Tako pa - ne bo več nobeden od Močilarjev tod oral, vinograd ne bo več Močilarjev, in tam doli na travniku bo kosil nekdo, ki ne bo več Močilarjeve krvi..."

"Oče, tudi v meni se pretaka vaša kri. Tudi jaz sem Močilarjeva!"

"Vem, vem, Majda! Toda sina nimam več, ki bi ohranil naše ime. Zato se gre, da bi se ime ohranilo. Ti se poročiš. Tuj človek z drugim imenom bo tod oral in sejal. Močilarjev ne bo več, pa če tudi bo prišel sem človek iz naše vasi. To je, kar me peče in boli. Nisi ti kriva, Majda. Ti tega ne moreš predrugačiti. Le zakaj je moral France oditi? Zakaj ga ni več nazaj? Ne bo ga več! Srce mi pravi. Srce me ne vara... Zemlja bi ga priklicala, vrnil bi se France, saj jo je ljubil tako, kot jo ljubim jaz in kakor so jo ljubili vsi Močilarjevi... Tako pa počiva Bog ve kje..."

Dvignil se je. Velika in krepka je bila nekoč njegova postava, danes pa je sključen in skoraj strt. Bog mu je zgodaj vzel ženo. Dva sina je imel. Eden je umrl v deških letih, Franceta, edinega, ki bi naj ponesel ime Močilarjev v bodočnost, je odtrgala od doma nevihta, ki je završala po vsej slovenski zemlji ob koncu vojne. Ni se več oglasil. Le Majda je ostala. Ona je, ki skrbi zanj, a imena Močilarjev le ne more ohraniti...

Prijel je zopet za plužne. Plug je obračal brazdo za brazdo, v katero se je vtrnila svetla solza, ki je padla iz očesa radnjega sina Močilarjevega rodu. Ljubil je to zemljo, sveto dedščino očetov. Trdo je delal, včasih je garal od jutranje zore do poznega večera. Ponosen je bil na grunt, ne bi ga dal iz rok, za ves svet ne. Ko so drugi odhajali v svet in tam iskali sreče in zakladov, je on našel srečo le v rodni grudi. V njej je iskal zakladov in jih tudi našel. Zemlja mu je vračala ljubezen za ljubezen z bogatimi darovi, katero je cenil bolj kot ves blesk šumnega sveta.

Ljubezen do zemlje je potočila vročo solzo. O, ko bi mogel iz tega svetlega bisera pognati novi cvet! Lepši bi bil kot vse cvetje, kar ga raste na naših tleh.

Močilar je sredi njive ustavil konja, z žuljavo aljanjo si je obrisal solze in vzdihnil: "Zgodi se Tvoja sveta volja...!"

Zmago.

++++
 E, stara domačija moja, ali te nisem imel zadosti rad, da moram toliko trpeti zate? Ko sva bila še vkup, sem si s teboj npridil, da je nam vsem bilo lepo in prav... Tale moja roka, glej, je znala izdelati njive in travnike, vse... A zdaj, kako je s teboj zdaj...?
 (Trlep: Domačija na Temenici).

Družina

V kotu bela javorova miza,
 nad mizo križ,
 pod križem hišni gospodar.

Bog Oče jabelko v rokah drži.
 Zraven Sina Marija
 in žena poleg moža.
 Lažje se nosi, če nosita dva.

Da je veselje, če deca igra.

Bela javorova miza,
 na mizi kruh...
 in nad vsemi Sveti Duh?

A.Boštelo.

POD ~ VAŠKO ~ LIPO ~

(Nadaljevanje).

Gnojnice se pa gotovo nekaj izgubi v zemlji", vprašuje Vrh-
njak.

"Zato je nujno, da so tla neprodorna. Veliko škoda bi utrpel kmet, ki bi imel globok hlev n. pr. na peščeni zemlji, katera bi vpila naravnost ogromne količine dragocene gnojnice, če ne bi hlevskih tal betoniral. Tudi tla iz čamotne opeke so dobra. pranje naj bodo zalite s cementom. Navadna opeka pa ni uporabna v te svrhe. Čamotna je sicer nekaj dražja, pa je zato izvrstna. Pa še na to se ne sme pozabiti; tudi podzidek sten mora biti neprodušen, sicer lahko tudi skozi stene pronica gnojnica".

"Za mlado živino bi sodil, ne bi bili napačni globoki hlevi" modruje Rutnik.

"Imate prav", odgovarja referent. "Za razvoj mladega organizma je najboljša, da se mlade živali čimveč gibljejo. Če so leto in dan privezane ob jaslih, jim ni dana možnost, da se dovolj razgibljejo. Neprimerno boljše je, da se prosto sprehajajo po hlevu. Kakor sem že prej povedal, naj naglasim, da je nujno potrebno, da je vedno dovolj nastlano. Živali, zlasti mlade, naj vedno leže le na suhem".

"Potem jih tudi čistiti ni potrebno", se oglasi Hribernik.

"O pač, povzame referent. "Čistiti se morajo kljub temu. Če žival živi v prosti naravi, se ji ne zapraši koža v toliki meri, kot če živi v hlevu. Čiščenje in negovanje kože ugodno vpliva na razvoj mlade živali. Le nikar se ne bojte vzeti v roke krtače in strgalnika (štrigla) ter jih temeljito okrtačite vsak dan, pa boste videli, kako se bodo mlada bitja razvijala. Ne samo, če je živina blatna, temveč tudi, če je živina suha, jo je treba čistiti. Naravnost neodpustljivo je in velika sramota za živinorejca, če opazimo na živini kot pest debele kumčke suhega blata. Pa če ni sram marsikaterega kmeta, tako živino, včasih tako blatno, da se vidi iz blata le križ in glava, gnati na soj ali kam drugam".

"Kdo pa ima čas, vsak dan zabiti toliko časa v hlevu, ko je toliko drugega dela", se opravičuje Jelen, saj so vsi vedeli, da nima ravno najbolj snažne živine.

"Čas, ki ga uporabite za čiščenje živine, se vam bogato obrestuje. "Snaga je pol krme", so rekli izkušeni živinorejci. Pa

je res tako. Le nikar ne štedite časa na ta način. Vaša živina bo, če jo boste temeljito čistili, zdrava, se bo dobro redila, bo odporna proti boleznim. Videli boste prav kmalu, da časa, ki ste ga na ta način uporabili, ni bil slabo uporabljen. Saj vendar ni vse eno, ali imate v hlevu deset glav govedi, ki so zdrave, rejene, vesele, polne življenja, ali pa deset mršavih. V prvem primeru vam bodo v ponos, v drugem pa v sramoto. Praktičen gospodar računa pa še bolj na rentabilnost (dobižkanosnost). Ni vseeno, če od desetih krav dobite 120, 160 ali celo 200 litrov mleka dnevno, ali pa le 50 do 80. V tem slučaju se vam živinoreja pač ne bo izplačala. Ni cilj praktičnega živinorejca veliko število živine, brez ozira na njeno kakovost (kvaliteta), ampak da od živinoreje res nekaj pridobimo".

"Toda: "Krava pri gobcu molze". Torej le ni čiščenje vse. Kravi je treba tudi kaj dati, drugače je vsa nega brez uspeha", je trmast Jelen.

"Gotovo. Saj ne oporekam. Živini je treba dati dobre klaje, to je prvo. Drugo pa je in nič manj važno: dobra nega. Oboje skupaj vam bo dalo lepo živino, ki vam bo v ponos, pa tudi vaša močnja se bo pri tem zredila".

"Ja, dobra klaja! Lahko reči, ali še je ni, kako jo dati? Za kake otrobe, oline tronine (preše) ali kaj podobnega pa ni denarja. Oni, ki imajo vsega, lahko, a nam je težje, da nemogoče. Nekje sem bral, koliko mleka daje krave v nekaterih deželah. Začudil sem se, saj so žle številke tako visoko, da sluh ni mogoče verjeti. Pa sem govoril z nekim strokovnjakom, ki mi je potrdil, kar sem bral. Povedal pa mi je tudi, kaj vse dobe take krave. Kje je mogoče navadnemu kmetu kaj podobnega napraviti? Kje boš pa denar jemal", je trmast Vrhnjak.

(Dalje sledi).

Največ sreče čuti tisti, kder jo ima iz sebe samega; prav dosti, če iz nesreče drugega spoznava, kaj je zanj prav; ubožec pa je, kogar mora lastna nesreča poučiti o njegovih zmotah. (I. Zorec: Domacija na Temenici).

Pevska vaja. "Še davno je odbila ura polnoči. Tako dolgo vaša pevska vaja gotovo ni trajala".

"Seveda je trajala, ženica. Zaradi deževnega vremena je prišlo samo sedem pevcev, pa smo morali zato peti tudi za one ki so ostali doma".

Iz vojaške službe.

Korporal: "Rekrut Majer, povej mi, kaj je patron". Rekrut:

"Sveti Dominik". - Korporal:

"Osel! Jaz mislim, patron za ogenj".

Rekrut: "A tako, zdaj vem, Sveti Merijan, gosnod korporal".

Ozka ulica

Dunajska ulica.

Ozki ulici je bil cel semenj. Vedno novi radovedneži se prihajali in si utirali s komolci not. Okna so se admirala, ženske so vreščale.

"Kaj pa je? Za božjo voljo, kaj se je zgodila?" Voz in avto si stojita nasproti in ulica, ki je zelo ozka, je s tem zabasana.

"Jasno, avto mora obrniti".

"Nič ni jasno. Voz naj se umakne!"

"Vi tako mislite. Jaz pa obratno sodim."

"Če pa narobe mislite, se vam pa ni treba vmešati, ste razumeli?"

"Kaj? Jaz naj bi vas vprašal, kam se smem vmešavati in kam ne? Ta je pa lepa!"

"Z vami jaz sploh ne govorim; ste mi mnogo preneumni!"

Iz srede se začuje glas vozača:

"Obrni, ti rečem. Obrni, ti hlapče ti, revno!"

"Tebi na ljubo? Mi še na misel ne pride!"

"Ja kaj si neki predstavljaš? Rečem ti, - obrni tiste tvoje gare in amen!"

"Revno ne, pa verav mi zraste pri čakanju brada, kot jo je imel še Abraham!"

In zopet vzroji vozač:

"Držite me nazaj, sicer mu jih pripeljem ena čez glave, da ho mislil, da se dvovpredno vozi!"

"Kaj se ti sanja? Ti, ki smrdiš po bencinu - molči!"

Iz množice, ki je pomembno narastla, se čujejo razburljive besede: "Jemana, jemana, beži Micka! Kar streljati se bodo začeli!"

Prikažejo se trije stražniki. Prvi se obrne k začu in pravi ostro:

"Vaše ime?"

"Jaka Podbrenk."

"Rojeni, prosim?"

"1925 v Zaplankah".

Pa se oglasi oni na vozu:

"Jaka? Jaka? - Sem si kaj mislil! Ali nisi ti služil vojake v ljublianski kasarni pri pešočih?"

"ment! - Jozl, ali si ti, ali si pravi?"

Jaka. "Jasno! Kje se srečava? Kaj takega? Nak, vse je mogoče".

Stražnik se nalahno muza.

Oba: "Hvala lepa, gospod stražnik! Je pač bil mal nesnoca. zum. Jozl nojdi, greva na pol litra vina!" Oba izgineša. Množica pa se smeje raside.

Iz nemšine: H. Z.

+++++
+++++
+++++
+++++
+++++

Minka je dobila moža

(Binkoštna zgodba).

Binkoštna sobota. Pri Sodčkovih čistijo okrog hiše. Ivan ima opravka v hlevih, nakosil je že velik voz detelje za živino, počedil je okrog gnojišča, pometel okrog hlevov, spravil v red vozove, orodje in vse, kar so rabili med tednom. Dekleta ribajo pod, snažijo okna, gosnodinja ima polne roke dela v kuhinji. Gosnodar je pravkar prišel iz Zbigovščaka, čertan s torbo. V torbi ima steklenice, v roki pa velikega "xuka" (roško), polnega vina. Zadoljen gleda okrog. Vse je snažno, vse že pospravljeno. Iz kuhinje pa prihaja vonj, ki draži želodec, da se v ustih nabirajo sline. Jutri je namreč binkoštna nedelja, prihod svetega Duha.

Minka se je vsa rdeča od dela prikazala med vrati. S predpasnikom si je obrisala lepi obraz, ko je prišel mimo Katičnikov Lovre. Račda sta se videla, tudi oče ni imel nič proti.

"Minka, Bog daj srečo! Vidim, da si marljiva, ker ti je tako vroče".

"Kaj bi mi ne bilo, ko pa je toliko dela. Ti že praznuješ?"

"To ravno ne. Le vprašat sem prišel, če pojdeš jutri k Sveti Trojici".

"Jutri ne. Pač pa v pondeljek s procesijo. Saj pojdeš tudi ti, kaj ne?"

"Seveda! Toda, kaj sem že hotel reči? Paži, da ti kdo ne postavi deda pod okno."

"Prava reč", se na glas zasmije Minka. "Zakaj pa so možki pri hiši! In ti? Menda boš jaz pazil, da so od kod ne prikrade kaka grinta in

V o g l e d a l u

Nimam časa, praviš. Ali res ne? O, imaš ga, samo ne ljubi se ti in dela si ne znaš prav razdeliti.

Sem pozabil... Reži, beži! Dober izgovor! Pozabiš navadno le to, kar te stane črtev in truda. Če se ti pa hoče zabave, nikdar ne pozabiš. Ali ni tako..?

Kaj mi koristi? Veš, kdo tako vprašuje? Tisti, ki ga je omrežil materializem in ki ni ma idealizma niti tliko, kolikor je črnega za nohtom. Si mar tudi ti med temi...?

Točnost - kraljska lastnost! In ti? Zamudiš šolo, zamudiš predavanje, zamudiš mašo. Zamudiš vedno! Ali ne bi mogel morda vstati vsaj lo minut prej, ali pa iti z doma lo minut bolj zgodaj...?

Mož beseda - si, ali nisi? - Ne vedno! Obljubil si: Pridem, pa te ni bilo. Zakaj ne?

ker se ti ni ljubilo. Nisi mož beseda, marveč - figovec!

nam kaj ne napraviti".

"To se razume! Kodrmanov bi utegnil kaj naklepati". Kodrmanov Cene je namreč tudi gledal za Minko, pa ga ona ni marala. Zato je bil Cene hud na Minko in na Lovreta.

"Zvečer pridem po šopek", je Lovre še povedal Minki na uho, na to pa odšel. Minko pa je tudi poklicala mati: "naj popazi, da se potice ne zažgejo".

+ + + +

Noč je bila temna. Pred dnevi je bil mlaj. Le zvezde so prijazno mežikale nočnim vasovalcem. Fantje so peli na vasi, pa tudi njihova pesem je utihnila. Tu in tam se je še oglasil kak vrisk in psi so lajali na vasi.

Pod Minkinim oknom je stal Lovre. Tiho sta govorila. Kaj, to pač ni treba praviti. Saj najde ljubezen dovolj snovi za razgovor. Noč je prekratka, toliko je za povedati. Minka je dala Lovretu najlepši nagelj, da se bo jutri lahko postavil pred vsemi fanti pri cerkvi. Noč se je že pomaknila na jutro. Ptički so se pričeli prebujati in nebo je na jutranji strani pričelo dobivati rožnato barvo. Lovre se je poslovil. "Sedaj pač Kodrmanovega ne bo", je dejal in smuknil čez vrt proti domu, da vлови vsaj še nekaj minut spanja. Tudi Minka si je bila svesta, da Cene ta ne bo, saj bo kmalu vzšlo sonce, katerega je že oznanjali zarja za gorami. Samo nekaj minut, vsaj pol ure bo vlegla in zaspala.

Komaj je odnesel Lovre pete in je Minka brezskrbno zaspala, se je vzel iz jutranjega mraka Cene. Oprezoval je bil, kdaj bo odšel Lovre. "Prav! Dolgo sta klepetala. Sedaj bosta pa zaspala. Hej! To bo smeha! škoda sicer Minke! Toda čemu pa vrtoglavi za tem preklemanim Lovretom!"

Previdno je šel proti Sodčkovi hiši. V rokah je imel precejšnjo breme - velikega moža, napravljenega iz cunj. Za trenutek je postal v senci velike tepke, nato pa se je v dveh, treh skokih pognal proti Minkinemu oknu. Srce mu je bilo. Kaj, če Minka še ne spi? In, če se kdo zbudi ter opazi? Torej hitro! Če je pod oknom, na katerem eveto rdeči nageljni in zeleni roženkraut. Kako bi se postavil on, če bi smel pripeti za klobuk nagelj iz rok Minke... Pa Minka ga ne mara. Zato pa se ji naj vsa vas smeje. Prav ji je..." Tiho postavi "deda" pod okno. V roke mu da kol, na glavo mu postavi veliko kosmato kušmo. V suknjič mu da šop kopriv. Prav na rahlo dene tudi na okno šopek "dobro jih rož". Nabral jih je za plotom in se pri tem v temi počteno opeknel. "Tako! Dobro je! Minka, sedaj pa ga imaš!" Kot mačka tiho se je Cene splezil od okna.

+ + + +

"Kikiriki", je zapel vodja kurje družine. Nebo je vedno bolj rdelo. Skoro svetlo je že postalo. Na vasi je postajalo živahno. Vrata so se odpirala. Na pašniku je počil bič, da je odmovalo po gmaj-

ni. Nekje se je začul smeh, pod oknom so našli "doda"... Minka pa je še spala. Kaj bi tudi ne, če pa sta z Lovretom klepetala tako dolgo...

Mimo hiše sta prišla stari Godec in žena Maruša. K Sveti Trojici gresta, kjer je danes veliko žegnanje. Bosa sta, čevlje nosita v roki, čeprav je roza še mrzla. "Ti, glej! Ali ne vidiš?" je sunil Godec boljše polovico pod rebra. "Minka ima moža", se je zasmejala Godčevka in hihitala iz zadovoljstva. "Kdo ji ga je le prinesel?" Za Godcem so šli k Sveti Trojici še drugi in gledali strašilo pod Minkinim oknom ter se smejali.

Minka je že vstala. Skoraj ustrašila se je, ko je spoznala, da je zaležala. Oče in mati sta se napravljala za k mači. "Ivana moram zbuditi". je dejala in stopila na prag. Nehote ji je pogled splaval pod okno na sprednji strani hiše. Tu ni bilo nič. "Kaj pa na spodnji strani, ob cesti"? Pogrelo jo je, ko je stopila za ogel hiše. "Križana nebesa! Najrajši bi se vdrla v zemljo, ko je zagledala "varuha", ki je nepremično stal pod oknom. "Pa menda ni še nihče opazil? In če so? Ljudje gredo k Sveti Trojici"... Solze so ji prišle v oči, ko je jezno pograbila za umazane cunje, iz katerih je bil narejen možicelj. Zavlekla ga je v listnjak. Če bi zdaj le prišel Lovre, to bi jih slišal. Dobro, da ga ni bilo!

Pri Katičnikovih so bili tudi že po koncu. Lovre se je umival, hlapec pa je gnil živino na pašo. Prav za prav bi jo moral napasti že pred sončnim vzhodom, pa je tudi zaspal, ker je tudi on snoči tako dolgo štramal po vasi. Dobro volje je bil Lovre. Žvižgal je poskočne polko, ko je mislil, da pojde jutri, na binkoštni pondeljek z Minko k Sv. Trojici, kjer ji bo kupil veliko srce iz lecata. Ozrl se je kvišku. Čemu, prav za prav ni vedel. Čele sedaj je opazil na hlevskem slemenu voz. Oje je štrlelo proti nebu in na njem pa je vdirala zastava - umazan predpasnik. Streha pa je kazala sledove "delavnosti" nočnih vasovalcev. Pogrelo ga je, da je poltiho zaklel. "Poklical je hlanca. Z veliko težavo sta spravila voz s strehe. "Čak, hudič", se je veril in dušal Lovre. "To ti poplašam, boš že videl". Vedel je, da mu je to zagodel njegov tekmeč - Kodrmanov Cene.

+ + + +

Res, bilo je mnogo smeha. Minki je bilo, da bi se najraje vdrla v zemljo. Tudi na "žegnanje" k Sveti Trojici ni šla. Huda je bila tudi na Lovreta, zakaj ni bolje pazil, še bolj pa na Kodrmanovega. "Toš videla Minka, da se mu bo ta lumparija še bridko utepala", je Minko tolažil Lovre. "Kaj pomaga, če se pa ljudje smejejo. Sram me je", je bila ihtava Minka. "Naj se! Če to jesen pridem po tebe, Minka. Potem pa se naj le Kodrmanova prekla obesi od jeze", je prisegal Lovre.

+ + + +

Cene se je slinil okrog Rakuševe Vande. Lovre je to dobro vedel. "Čak me, pokažem ti!" je sklenil. Pomagali so mu še drugi

fantje. Lestvo, katero je rabil pri oknu, so mu namazali s katranom, gornje kline so mu narahlo podžagali. Ko je prišel neke sobote zvečer spet k Vandi, si je umazal roke in obleko. Ko je stopil na lestvo, se je zlomila. Z ropotom je padel na tla. Komaj se je dvignil od tal, že so padali udarci - ne morda s koli, pač pa z biči od vseh strani. Ni kazalo drugega, kakor da je bežal. Junak pa res ni bil. Bežal je tako, da je skoraj pozabil kje je doma. Bil je ves marogast po licu od udarcev, roke pa je imel črne kot rogač. Sram ga je bilo, da si dolgo ni upal med fante, če Vanda se ga je sramovala. "Tak junak, ki beži", mu je strgala korenček.

Na jesen, če predno je bila trgatav, pa je Lovre res iznil danó besedo. Povprašal je pri Sodčkovem očetu, če mu zaupa Minka. Ob trgatvi je bila Minka že gospodinja Katičnikove domačije. Ponosna je bila na Lovreta. Kdo ve, če bi bila že to jesen mlada Katičnikova, če ne bi Kodrmanov ji ob Dinkoštih postavil postavil "deda" pod okno.

ko-

Ne storimo nič dobrega, če storimo samo to, kar radi storimo",
H. Ford.

PRAKTICEN GOSPODAR

Pogledala sta dalje. Prestor za poljedelsko orodje in stroje. Tu je videl Lovro pluge, brane, valjarje, okopalnice, kosilnico, konjske grablje, seneni obračalnik, sejalnico in podobno. Vse orodje in stroji so izgledali kot novi. Vse je bilo čisto in osnaženo. Da se ne bi rja prijela železa, je bilo vse lepo naoljeno. Prav ta o so bili naoljeni tudi leseni deli. Vse je bilo postavljeno v lepem redu brane pa so bile obešene za kavljje na steni.

"Olje za mazanje orodja pride pa menda precej drago?" vprašuje, čudeč se Lovre.

"Ni ravno poceni, pa vendar so izdatki zanj v primari s škodo, ki bi jo povzročila rja in trohneba tako malenkostni, da skoraj ni vredno govoriti. Ni vseno, ali traja stroj pet, deset ali tvaajset let. Če sem moral prej vložiti dobršen kapital za nabavo novih strojev, bom zmogel za njihovo ohranitev tudi nekaj, da mi ne bo trebalo že čez pet, deset let nabavljati zopet novih".

"Kako pametno!" premišljuje Lovre. "Kolikokrat vidimo

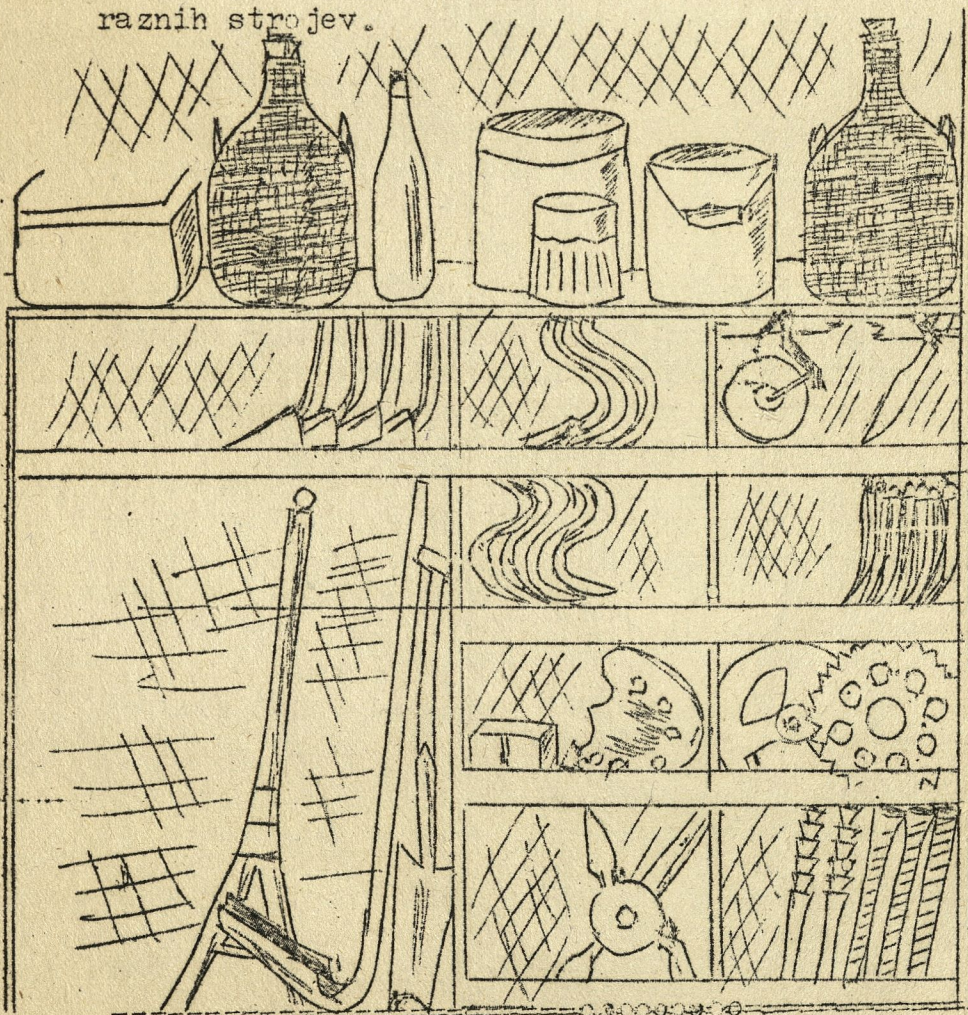
orodje razmetano okrog voglov, na dežju, da celo te se opazi pri malomarnih gospodarjih, da puste plug brez zimo kar na njivi". Na glas pa je dejal: "Ni povsod tako, kot je pri vas".

"Gospodar, ki ne zna držati reda v svojem gospodarstvu, ki se ne briga dovolj za svoje stroje in orodje, kakor tudi ne za živino, - in to je najvažnejše - ni vreden tega imena. Če bi ne bila lastni- na nedotakljiva, bi bilo najpametnejše, takega gospodarja zamenjati z drugim, boljšim".

"Ali ne sedite malo pretrdo?" se zavzame Lovro.

"Pretrdo? Sam razmisli. Če bi bil vsak gospodar na mestu, bi se z umnim gospodarstvom dale dosežli vsaj 20% več dohodkov v kmetijstvu. Če to izračunamo za vso Slovenijo, bi bil to že ogremen kapital. Če ve! Če vzamemo v obzir vso Jugoslavijo, vso Evropo in ves svet. Ne bilo bi govora o kakem nomanjkanju živeža. Ali bi ne bilo to socialno koristno? Toda o tem bova morda govorila kdaj pozneje. Zdaj si ogledajva oni. - le kot.

Vodil ga je do kota, kjer je stala policaj za posamezne dele raznih strojev.

Na spodnji polici je videti dele razstavljenega mnogovrstnika (Vielfachgerät); kakor zvezdasta priprava za sajenje krompirja in koruze, prožne roge za okopavanje, plužna telesa za osipavanje in zagrinjanje itd. Na drugi polici so bili plužni komeži, črtala in podobno. Vijaki in matice. Na tretji polici je bilo videti dele kosilnega stroja in žetalice. Prav na vrhu pa masti, posodice za mazanje, brizgalnice za umivanje in čiščenje strojev, krtače, gumijasta cev za vodo (čiščenje) in podobno.

(Dalje sledi).

Drži se reda in red te držal tebe.

» KLICI V PUŠČAVI «

OB ROBU

Čemu ravno jaz...?

Ne samo ti, marveč vsi smo dolžni sodelovati za obče dobro. Vsako izbegavanje škoduje ne le občestvu, ampak tudi tebi. Zato ne brani se sodelovati, če si povabljen.

Saj bi, pa me ni nihče povabil....

Časi so zelo resni. Greb je takati, da pride kdo in te še posebej povabi, priidi in pomagaj! Če vidiš potrebo, pri-skoži sam od sebe. Če ni pobude od drugod, daj pobudo ti sam!

Nisem zmožen...

Nihče še ni prišel učen na svet. Vsak se mora učiti. Če nisi zmožen, je tvoja dolžnost, da se naučiš, da postaneš zmožen. Če boš stal pre-križanih rok ob strani, res ne boš prav nič znal. Če niš ne znaš, pa vkljub nez-

znanju, toda z dobro primero za delo, se boš pa naučil. Delo samo uči. Zašeti je treba, v tem je skrivnost uspeha, je dejal Fv. Krek.

+++++

Nikdo ne more piti in kaditi, ne da bi škodoval s tem svojim duševnim zmožnostim. Pri sebi lahko ugotovim: jaz ne maram alkohola. H. Ford.

+++++

"olkszeitung" prinčena pod gornjim naslovom za-nimiv članek o begu podeželskega ljudstva v mesto. V njem ugotavlja vzroke tega nevarnega in nezdravega pojava. Članek zaključuje takole:

"Kdor velike sreče zdrave narave in blagoslova zemlje več ne občuti, ne more prenašati trdega in napornega dela na zemlji; posebno tedaj ne, če je postal brezveren. In to je, čeravno ne oficielno, ne ravno redek slučaj.

Življenje v tovarnah in delavnicah mesta gotovo ni vredno podviga. Blagoslov in sila izhajajoča iz izparevajoče orne zemlje, notranja povezanost s čudovito izmenjavo letnih časov, blažene slutnje ovetoše pomladi, zadovoljivega blagoslova jeseni... Vse to gre v brezdušnem rpotu mesta in v sivi enoličnosti mestnih poklicev mimo nas. Kako reven je človek v monotoni in vedno enaki u-radni sobi, v večkrat zakajeni strojni dvorani v primeri s kmečkim človekom v prosti, božji naravi! Premnogi meščani nikoli ne vidijo uspeha svojega dela, čeprav je bilo delo trdo in naporno. Kako osrečujoč je v nasprotju pogled na zelenečo setev, od vetra valujočo žitno polje, zoreče plodcve in blagoslovljeno žetev.

Dokler poljski delavci in kmetje ne bodo navdihnjeni od blagoslova zemlje, jih ne bo zadrževalo na zemlji nobeno moderniziranje gospodarstva, pa naj obstoji v elektrifikaciji kmečkih domov ali v higijeničnih napravah (kopalnice...) ali v čemerkoli. Pri prvi prilžnosti bodo vkljub vsem klicem in svarilom rekli: "Jaz se moram izživeti..." in bodo odšli v mesto, kjer bodo, če bo treba, rajši v notu svojega obraza opravljali najtežja in najnižja dela, kakor pa, da bi v prosti naravi skrbeli za procvit njihove domačije".

FANTJE PIŠEJO

Zvestoba katoliškega fanta.

Ko so odkopali mesto Herkulaneum izpod lave, ki je je izbruhnila iz Vezuva, se jim je odkril poseben prizor. Iz otrdele lave so potegnili rimskega vojaka v popolni vojaški opremi. Kakor so dognali, je ta vojak stal na straži, kjer ga je presenetila raztopljena lava. Nobena stvar ga ni mogla premakniti iz stražarskega mesta, razen povelje nadrejenega. Ker tega povelja ni bilo, je ostal na svojem mestu. V izpolnjevanju dolžnosti, ga je zalila žareča lava.

To vrlino, ki jo je pokazal ta rimski vojak, imenujemo zvestoba. Zvestoba je torej nekaj, kar se ne da odkupiti za nobeno ceno. Bil je zvest vojak svoji domovini, svojemu nadrejenemu, zvest povelju, ki ga je prejel. - Kako močno voljo je moral imeti, da je lahko vztrajal na mestu in svojo dolžnost izpolnil.

To vrlino bi moral imeti vsak človek in še prav posebno pa vsak zaveden katoliški fant. Žal, da jih je tako malo, ki bi se dosledno tega držali. Mnogo je ljudi, ki se za kako stvar hitro navdušijo in se navidezno z vsem srcem navežejo na njo, ko pa pride majhna preizkušnja, kjer bi bilo treba tudi nekoliko potrpeti, se pa ustrašijo in popustijo. Kako pravimo takim? Bojazljivci in neznačajneži! To se ne pravi biti zvest!

Kako bi bilo, če bi bili vsi tako neznačajni in nezvesti? Cerkev bi trpela še bolj, Boga bi čisto pozabili, domovina pa bi postala džungla, kjer vlada surova sila.

Ali se dovolj zavedamo, kaj bi to pomenilo za nas? Pozabiti tistega, ki nas je ustvaril? Tistega, ki je za nas dal življenje, da nas je odrešil? Ali si moremo misliti, kako podlo bi bilo, če bi pozabili tistega, ki nas neizmerno ljubi? Kralju nebes in zemlje biti nezvest in nepokoren?

Prvi kristjani nas učijo. Na tisoče je z lastno krvjo škropilo pesek aren, ker niso hoteli darovati malikom. Vsi so se zavedali zvestobe, ki so jo bili dolžni Kristusu in so zaradi zvestobe Kristusu darovali svoje življenje. 'Vimo se zvestobe od tistih, ki so bili v njej tudi res dosledni!'

Tudi mi hočemo biti zvesti Bogu in Njegovi volji. Hočemo ga ljubiti hočemo se za Njega boriti, in še treba, žrtvovati tudi svoje življenje.

Zvesti moramo biti Cerkvi!

Ako bi se morali kdaj odločati za katoliško vero ali proti njej, ne bomo razmišljali. Katoličani smo in to hočemo ostati. Vemo, da je edino Cerkev postavljena od Jezusa Kristusa, da vodi ljudi k zveličanju. Kristus jo je postavil na trdno skalo - na sv. Petra. Zato smo

veselega srca tudi papežu in cerkvenemu vodstvu zvesti! Danes, ko je ko je brezboštvo v najhujši ofenzivi, ne smemo stati ob strani in gledati težki boj, ki ga bije satan s Cerkvijo. Priskočili ji bomo na pomoč in se junško borili tam, kjer Cerkev najbolj potrebuje naše pomoči. Branimo jo z besedami in dejanji! Vedno jo bomo poslušali, kadar koli nam govori, bodisi no okrožnicah ali pa ex cathedra.

Zvestoba smo dolžni narodu in domovini!

Mladi smo že in kljub temu smo videli izdajstvo na narodu, izdajstvo na prisegah, hlapčestvo tujcu in za skledo leče prodano predpričanje. Sram nas je teh ljudi! Med nami taki ne smejo imeti mesta!

Kaj lahko napravi izdajstvo in nezvestoba, nam pove primer iz zgodovine Grkov.

Izdajalec Efijalt je za denar izdal 300 Grkov, ki so bili v hudi bitki z mnogo številnejšimi Perzijci. Dva dni so se Grki junško upirali perzijski premoči. Ko pa je izdajalski Efijalt pokazal Perzijcem pot preko gorovja, da se prišli Grkom za hrbet, se pogumni Grki niso hoteli predati in se pustili žive ujeti, pač pa so se borili, dokler niso vsi do zadnjega popadali s kraljem Leonidom na čelu. - Pozneje so Grki na tistem mestu postavili spomenik z napisom: "Lakedemoncem naznani popotnik, da tu ležimo mrtvi, ker tako je velel domovine ukaz". Vsak mimoidoši, ki je ta napis bral, se je spomnil na te hrabre junake z globokim spoštovanjem.

Bodimo tudi mi tako neustrašeni, kadar bo treba kaj žrtvovati za domovino!

Načela ne ponuščajo! Resnica je samo ena! Katoliški fant se zaveda, da je vsako ponuščanje od katoliških načel na ljubo nasprotniku Cerkvi in narodu v največjo škodo.

Kako imenujemo onega, ki ne drži dane besede? "Figamož"! Takemu nihče ne zaupa. Nasprotno pa ima zaupanje tisti, ki svojo besedo drži in figar beseda je vedno grajena na resnici. Zaveden katoliški fant ne bo nikdar "figa mož". On se zaveda, da je značajnost v tem, da drži dane besedo. Svoje volje vzgaja, da postane odporna in pripravljena na največje žrtve. Na svojo besedo hočemo še prav posebno paziti. Nič takega ne bomo nikdar obljubili, česar ne bi mogli izpeljati. Nasprotno, bomo pa vsako obljubo, ki jo bomo dali, brezpogojno izvršili. Zato je fant, ki je količkaj ponosen in da nekaj na svojo čast, previden v svojih besedah in obljubah. Trezno misli in se nikdar ne zareče.

Življenjsko vodilo vsakega poštenega katoliškega fanta
bodi: Vsako svoje obljubo hočem izpolniti in držati tudi za ceno svojega življenja!

Oban.

N A Š V Z O R

dneh, ko vstaja iznad zemlje beda in trpljenje, si Ti, naša Mati, edino upanje. V dneh, ko so naše oči obrnjene v negotovo bodočnost, si Ti, o Mati, naša edina nada!

Sredi pokvarjenega sveta, si Ti, slovenski mladini svetel vzor. Ti nam bodi varna pot preko strmih pečin in prepadov, bodi nam zvezda vodnica v viharni noči!

Kmečka mladina! Čas, v katerem živimo, zahteva borcev-j unakov. Polni idealizma hitimo ob vzoru naše Kraljice na novo delo! Slovenski narod je ob strani Marije stal v vseh časih trden na braniku svoje zemlje.

Kmečko ljudstvo je bilo tisto, iz katerih src je žarela ljubezen do matere zemlje, do domačije in do Marije. To ljudstvo je postavljalo Njej na čast cerkve na visoke griče. To ljudstvo je ob Njeni roki branilo svetišča božja in svojo domačijo pred krvoločnimi Turki.

Tudi mi smo dolžni boriti se za te ideale in tradicije. Narod, ki ima mladino, katero raste ob Njenem vzoru, ki ob Njej črpa moči za ljubezen do največjih svetinj: vera, materina beseda in očetna hiša, ne bo propadel. Naš vzor je čista Devica, naši ideali so svetli, naš cilj je jasen!

Kaj moramo mi storiti? Vojska, ki ne uboga poveljnika, ne bo dosegla zmage. Zato moramo biti mi, naši Kraljici poslušni, paziti moramo na vsako Njeno željo, na vsak Njen ukaz!

Storimo to svojo dolžnost, in tako pripravljeni hitimo ob vzoru naše Kraljice in ob Njeni roki na svoje življenjsko delo!

Bogdan.

=====000000=====

+++

+

K M E Č K A - P E S E M

Prelepa vaša hiša, oj,
prelep je res vaš dvor
in lepa miza bela mi,
nad njo sveti Izidor.

Alenčica, Alenčica,
naj sveti Izidor
varuje lepo hišo ti,
varuje lepi dvor!

Iz hrama ajda naj diši,
naj očka ti živi,
štej doto, ne preštej je ti
tri dni in tri noči!

Jos. Murn-Aleksandrov.

KAKO JE NASTALA ZEMLJA

(Nadaljevanje).

Glavne vrste zemljišč.

1. Kamnito zemljišče.

Glavne sestavine, ki sestavljajo kamenito zemljo so: a) pesek, b) glina in c) humus.

Ako v zemljiprevladujeta prvi dve sestavini, tedaj govorimo o mineralnih tleh. Ako pa prevladuje humus, pravimo: tlo je organsko.

Kamnito zemljišče imenujemo taka zemljišča, katera so sestavljena v glavnem iz nerazkrojenega kamnja; takšne zemlje so za kmetijsko obdelovanje neprimerne. Kamni drobcji, ki razpadajo pod mehničnim vplivom najrazličnejših elementov (toplota, mraz itd.) ležijo rahlo eden poleg drugega, stvarjajoč na ta način mnoge luknjice, napolnjene z zrakom. Tako zemljišče je zelo porozno (propustno) za vodo in zrak. Pravimo, tako zemljišče ima slabo kapaciteto. Slaba kapaciteta pomeni, da zemljišče nima lastnosti vpivanja vlage.

Kamenite zemlje tudi nimajo sposobnosti za kapilarnost (spenjanje vode) ter se: zato tudi naglo izsuše, odnosno trpe na suši.

Kamenito tlo je navadno revno, neplodno (manjka redilnih snovi: kalija, fosforja, največ pa dušika). Vsled tega so takšne zemlje neugodne za kmetištvo. Uporaba takega zemljišča je le tedaj možna, ako se predhodno zemljišče pokrije s precejšnjim slojem drobne zemlje.

2. Peščena zemlja.

Peščeno zemljišče se razlikuje od kamenitega v tem, da zadržuje v pretežni večini pesek, manj kot 10% glinastih delcev, 5% humusa ali apna.

Velikost peska, ki se nahaja v peščeni zemlji delimo v tri skupine: a) debeli pesek, b) srednje debeli in c) droban pesek.

V koliko je pesek večji, v toliko se zemljišče približuje kamenitemu zemljišču in v toliko je takšno zemljišče neugodno za kmetištvo. Peščena zemlja lahko propuša vodo in zrak, ima malo kapaciteto za vodo, lahko se ogreva in izsušuje, ker ima veliko luknjičavost.

Debeli pesek ima slabo kapilarnost. V koliko je pesek drobnejši, v toliko je kapilarnost večja in s tem tudi lastnosti za kmetištvo ugodnejše. Za peščeno zemljišče je značilno to, da se naglo ogreva, organske snovi v njem naglo razpadajo, zato hlevski gnoj v njem hitro deluje.

Vsled teh nedostatkov se zemljišče naglo ogreva. Vegetacija (rast) pričinja na takih tleh zgodaj. Zemljišče se hitro segreva in hitreje ohlaja, zato na takšne zemlje često trpijo od mraza. Peščena zemlja nima prave povezanosti med posameznimi drobcji. Take zemlje se zelo lahko obdelujejo. V pokrajinah s številnimi padavinami, je zemlja siromaš-

na na vseh, za rastline potrebnih hranilnih snoveh. Pravimo, takšne zemlje so izprane.

Za tipična peščena zemljišča smatramo ona, v katerih se izraža velikost peska v sledečih procentih:

Kamenje (manjše)	3.7%
večjega peska	56.8%
drobnega peska	26.1%
finega peska	5.4%
odplavnih delcev	5%

=====

Skupaj 100%

=====

Količine glavnih hranljivih snovi, ki so za rastline neobhodno potrebne, se gibljejo tri annu od 0.05% do 0.1%, kalija, dušika in fosforja (fosforne kisline) okrog 0.05%.

(Dalje sledi),

=====00000=====

BOŽJA PREVIDNOST

Drobiz

Živela sta dva soseda. Oba sta imela veliko družino, ženo in mnogo majhnih otrok. Njunaj glavna skrb je bila, da sta jih preživila. Vi se je vdal razmišljanju, kaj bi počel njegova žena z otroci, če bi nevarno zbolel ali umrl. Ta misel mu je vedno rojila po glavi in se mu zajedla v srce kakor črv v jabolko. Nikjer ni več našel miru.

Ista skrb je navdajala drugega, vendar ta ni obupal. Mislil si je sam pri sebi: Bog, ki skrbi za vse, bo gotovo tudi gledal na mene, ženo in otroke. Živel je mirno, medtem ko prvi ni našel niti za trenutek notranjega miru. Nekega dne, ko je hodil po polju ves potrten in žalosten, je opazil v grmu gnezdece z mladiči. Videl je, kako sta-

Pasijonske igre. V Solnogradu so ustanovili posebno društvo, ki bo prirejalo pasijonske igre (trpljenje Gospodovo). Besedilo bo vzeto iz prastarih kmečjih pasijonskih iger iz Pongava in Pinzgava. Prvič jih bodo vprizorili pomladi 1.1948. Pasijonske igre ne bodo pomembne le za Avstrijo, marveč za ves svet.

V Angliji so prepovedali nogometne igre med tednom.

=====

Mednarodni evharistični kongres bo letos od 2. do 7. julija na Francoskem v južnofrancoskem mestu Nantes-u.

=====

Od 9. do 14. aprila t.l. se je vršil v Rimu mednarodni kongres Pax Romane. Udeležili sta se ga tudi slovenska in tržaško-slovenska delegacija.

+++++

on in ona prinačala mladičem hrane. V trenutku, ko se je vrnila starke s krvičem v klunū, jo je nenadoma popadla ptica roparica, joabila in odnesla. Ko je kmet to videl, ga je zbolelo v duši, kajti mislil si je: smrt matere je tudi smrt otrošikov. Spomnil se je svoje dece in spet mislil, kaj bodo počeli, ko njega več ne bo. Ob tej misli je postal še bolj otožen.

Drugi dan se je zopet vrnil na polje. Pogledal je, kaj neki je z mladiči, ki so izgubili mater. Previdno se je približal in videl, kako so mladiči živahno razporeženi, in da ne trpijo nobenega pomanjkanja. Skril se je za grm in opazoval. Videl je, kako je prinesel mladičem hrane samec in jo skrbno porazdelil med čivkajoče kljunčke. Mož je moral priznati, da ptički niso ostali zapuščeni.

Zvečer je mož vesel pripovedoval svojemu sosedu to zgodbo. Rekel mu je: "Ne smemo se vznemirjati, saj ljubi Bog nikdar svojih ne zapusti. Njegova ljubezen do nas je tako tajinstvena in neizmerna. Verujmo, upajmo, ljubimo in sledimo mu. Če umrjem jaz prej kot ti, postaneš ti oče mojih otrok, če pa ti prej, pa jaz tvojih. Ako pa umrjeva o- ba, predno bodo najini otroci dorastli, potem pa bo njih oče - Oče, ki je v nebesih"...

"Ne bodite v skrbeh za življenje... Pogledajte ptice, ne sejejo in žanjejo, nimajo ne shrambe in ne žitnice, in Bog jih živi..."

A.M.

Najboljše sredstvo za pospeševanje krvičnosti je zboljšanje odnosov do našega najvišjega Sodnika. - H. Ford.

URFODNIK:

Vse prijatelje, ki prispevajo za list, prosim, da pošiljajo le originalne prispevke. Pri prevodih je treba označiti, iz katere knjige in od katerega pisatelja je prevedeno. - Uganke sem opustil, ker ni bilo dovolj zanimanja. Čko- da za prostor, ker je velika stiska za papir.

V Sloveniji je še okrog 100.000 ha zemlje, katero bi bilo trebalo osušiti in izvesti melioracije. Na tej zemlji bi našlo kruha 40.000 ljudi.

Bivši angl. ministrski predsednik W. Churchill piše novo knjigo, ki bo vsebovala dogodke od 1.1936 do 1.1946. Knjigo piše takole: Vsako jutro sedi g. Churchill na postelji. Okrog njega sedijo tajniki in pišejo, kar jim narekuje. Okoli sebe na postelji pa ima polna kupe dokumentov, iz katerih črpa podatke. Poleg tajnikov, ki so pri njem zaposleni, ima tudi nekaj oseb, ki mu urejajo številne papirje, s katerimi pomaga svojemu spominu pri pisanju. Cziroma narekovanju.